

PROPRIETAR:

SOC. AN. „UNIVERSUL” BUCUREȘTI, BREZOIANU 23
DIRECTOR ȘI AD-TOR DELEGAT, STELIAN POPESCU
Inscrisă sub No. 163 Trib. Ilfov

ABONAMENTE:

autorități și instituții 1000 lei
de onoare 500 „
particulare 250 „

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BUCUREȘTI | Str. Brezoianu 23-25
TELEFON 3.30.10

APARE SĂPTĂMĂNAL
PREȚUL 5 LEI

ANUL L • Nr. 11
SAMBATA 8 Martie 1941
Redactor responsabil : MIHAI NICULESCU

Bibliografia literară română

de G. C. NICOLESCU

În studiul literaturii, unul din auxiliarele cele mai prețioase și mai primordiale este bibliografia. Deși la noi cei ce o slujesc sunt încă privați de unii cu oarecare superioritate, alți dină a cărei explicație stă în superficialitatea concepției de studiu literar științific a celor mai mulți din cei ce activează în acest domeniu, ea a reușit pretutindeni să și impună necesitatea și să nu mai fie privită ca o cenusăreasă, specialiștii devotându-se perfecționării ei. De altfel, astăzi, fiecare domeniu științific își are bibliografia lui și își face un titlu de glorie din a o avea cât mai bine organizată, ca să fie cât mai folositoare, mai pusă la punct, mai ușor utilizabilă și mai la curent cu ultimile noutăți.

Nu este locul să arătăm aici toate avantajele pe care le avem prin posesia unei complete și bune bibliografii. Cei care sunt orientați asupra acestei probleme își dau seama câte neajunsuri decurg pentru studiul literar din lipsa unei satisfacătoare bibliografii literare și cât de mult se impune să avem cât mai curând această lucrare fără de care se pierde atâta timp, se uzează atâtea perseverențe și se relativizează atâtea concluzii. Cunoaștem cu toții Contribuțiunea la bibliografia românească a d-lui G. Adamescu, știm goul pe care l-a umplut, apreciem serviciile pe care continuă încă să ni le facă, dar ea este de mult insuficientă. Este nevoie de bibliografia completă a literaturii românești și, dacă nu se va înțelege necesitatea de a pasi la această realizare cu toată graba, studiul literaturii noastre naționale va stagna și se va rătăci, pentru încă mult timp.

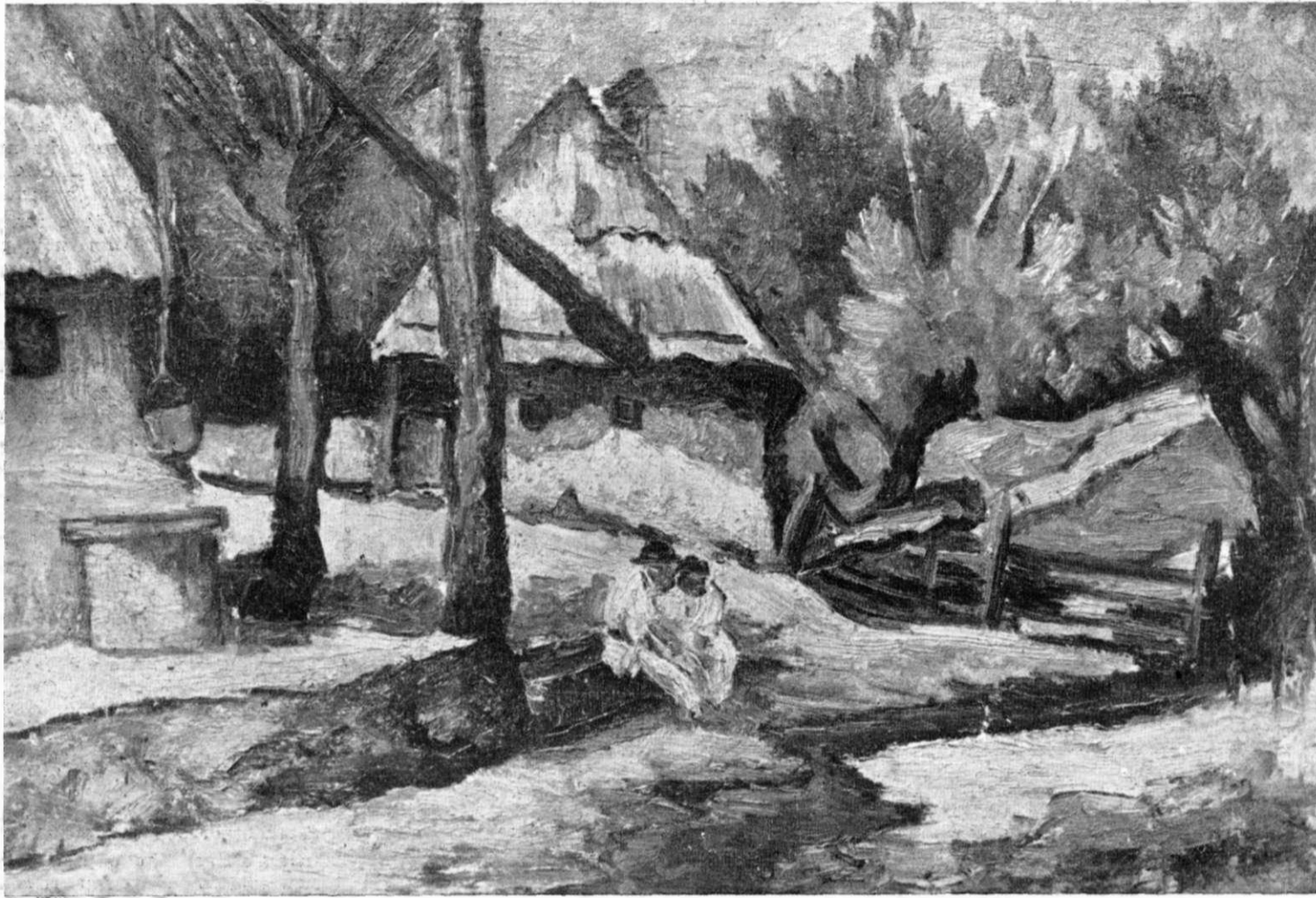
Realizarea aceasta nu trebuie amânată de considerația că nu este ușoară. Într-adevăr, ea cere multă trudă în ce privește culegerea materialului, multă chibzuință în ce privește tehnica și multă cheltuială în ce privește tipărirea. Acestea toate se multiplică încă ținând seama că se impune să avem o bibliografie completă, nu una cu materialul selecționat. Nu numai că, în situația noastră, este nevoie să avem inventariat odată tot materialul, opere literare sau studii, ce stă pierdut prin vechi periodice uitate, dar și principiul socotim eronată concepția selecției materialului de inventariat în bibliografie. Selecția este legitimă să o facă cercetătorul fiecărui subiect, fiecărui scriitor în parte. Nu poate și niciodată bibliograful, care îmbrățișează prea mult ca să cuprindă bine ca fond și să fie un adevărat specialist, ce sugerează sau ce verifică și scoate cercetătorul specialist într-o anumită problemă dintr-un articol aparent fără însemnătate. Dar, pe de altă parte, truda, chibzuința și cheltuiala pot fi într-o măsură restrânsă concepând această bibliografie cu un caracter strict literar, iar nu cu unul cultural, care i-ar lărgi marginile până la infinit.

Dacă presupunem că până la urmă vom afla chibzuința pentru organizarea tehnică, nesocotind chiar din cale-afară de simplă aflarea ei, rămân încă două mari impedimente în calea acestei realizări: culegerea materialului și fondurile pentru tipărirea. În ipoteza că întreaga culegere a materialului și orânduirea lui se va face dintr-un devotament desinteresat și că, prin urmare, în această privință nu va fi nevoie de cheltuieli, ele vor fi totuși necesare pentru lucrările pregătitoare: fișe, fișiere, hârtie și, mai ales, pentru tipărirea. Tipărirea este greu de prevăzut, chiar și cu aproximație, cât va costa, pentru că nu se poate aprecia decât foarte vag cum vor fi proporțiile întregului material. În orice caz, materialul va fi în cantitate mare și vom avea mai multe volume, iar cheltuiala va fi relativ mare și, dacă suntem siguri că se va acoperi, aceasta se va întâmpla într-un timp prea lung ca o editură particulară, al cărei caracter este în primul rând comercial, să-și poată permite să o facă. La noi, deci, unde categoria oamenilor care au nevoie de o bibliografie literară este relativ restrânsă, cel puțin până va exista o bibliografie completă și i se vor vedea folosesc, această operă nu va putea fi realizată, ca să corespundă nevoilor și idealului, decât de Fundațiile Regale sau, în deosebi, de Academia Română.

Presupunând că una din aceste instituții își va asuma misiunea tipărirea, ar mai rămâne, numai impedimentul culegerii și clasificării materialului, care poate fi socotit ca cel mai greu de depășit. Într-adevăr, dacă și chibzuința organizării tehnice și fondurile relativ mari necesare tipării cu oarecare străduință se pot afla, este imposibil să găsești un om care să culegă întreaga bibliografie literară română, să-l clasase și să-l supravegheze tipărirea. Și este imposibil, pentru că toată această muncă cere un timp mai mare decât o viață de om. Chiar dacă s-ar găsi energia supraomenească hotărât să înfrunte acest calvar o întreagă viață, admind că ar reuși să ajungă până la zi cu străngerea materialului, cu clasarea și publicarea lui, ar rămâne încă doi factori care ar face această muncă inoperantă pentru noi. În primul rând, omul care ar face aceasta ar trebui să aibă în tot lungul activității sale concepții unitare în fața materialului; el nu vor putea fi firește, decât cele dela începutul lucrului și este foarte normal ca, peste mulți ani, la sfârșit, ele să nu mai corespundă cerințelor evoluat ale timpului, iar bibliografia să fie din primul moment caducă. În al doilea rând, ar trebui să mai așteptăm încă multă vreme și nu mai este timp de așteptat. Va trebui să ne apucăm curând de această treabă și să o sfârșim repede.

Această bibliografie este așa dar o operă pe care un singur autor nu o poate realiza și o editură particulară nu riscă să o editeze. Ea devine astfel o adevărată operă națională și prin utilitatea ei, dar și prin întregul capital, material și cultural, investit într-însa, așa că nu trebuie îngăduite experiențele individuale, prea neînsemnate față de proporțiile materialului ca să izbutesc, nici întrecerile între ambii nemăsurate, prea pătimase ca să nu ducă în chip cert la eșuări lamentabile.

Care este atunci soluția și cum poate fi realizată lucrarea aceasta mare și atât de necesară? Ea nu va putea fi dată la iveală, în condițiile în care să poată fi folosit și în cel mai scurt timp, decât printr-o colaborare. Dacă în lucrările științifice,

NICOLAE BRANA

La fântână

Treptele înțelegerii

de ION FRUNZETTI

Tendințele sociologiei contemporane par a se concentra toate înspre acordarea unei valori de intuiție nemijlocită, ideei de „noi”.

Societatea, care începe pentru pozitivistul secolului XIX dela numărul 2, (un producător și un consumator cu funcții interfungibile și reciproce), sau care, pentru jurist e reprezentată prin cifra 3, — preopinienții și arbitralul — începe pentru sociolog cu numărul 1 (unu).

Există un apriorism social în esența omului, izolat pe insula sa robinsoniană reală sau fictivă, névământean realizează în el societatea: nevoia de dăruire, de alter-are, de ieșire din limitele proprii. În esența omului există „condiția posibilității” societății. Individul nu există ca o substanță autonomă, ci doar ca termen al unei relații.

Oricât de dureros ar fi să recunoască această, după sbaterile independenței spirituale care-l macină inevitabil — un timp — pe cel ce întrezărește geana luminată a autenticității sale, a cerului său interior, formularea i se va impune odată și odată. Există un „noi” presupus în fiere „eu”. Și imposibilitatea eului de a se mai păstra ca „eu”, odată rupt de „noi”.

Nu vorbim de un noi tribal, limitat și idolatru, nici de un noi universalist, în accepția politică, militantă, a acestui termen. Și unul și altul sunt ficțiuni, asvârlite pe piața de inflația conceptelor mitice care preced sau prepară chiar, activ, fapta.

Un „noi” intuitiv, un „noi” afectiv, postulat de năzuințele cele mai întime ale spiritului, e neapărat la temelie oricărui cât de mici acțiuni individuale. Conștiința nu poate accepta cea mai grosnică dintre consecințele căderii metafizice, singuratatea. Lipsa de densitate a unei vieți care s-ar vedea restrânsă la limitele ei vegetative, însemnează o presiune prea slabă ca să mai permită respirațiile spiritului. În izolarea totală — înțelegând prin ea smulgerea din cuget până și a rudimentelor apriorice de conștiință socială, dacă ar fi posibilă — văpațiile conștiinței cedează beznii împăclite, neoxigenate și înghețate: neantul.

O anumită, instinctivă, poliție a conștiinței, are grijă ca autoconservarea să nu se compromită. Ceeace e numai un postulat afectiv — aprioritatea conștiinței de noi — poate fi lesne demascată de luciditatea intelectuală drept lipsit de bază reală. Incisivitatea lucidității n'are însă prilejul să distrugă iluzia vitală, (iluzia necesitate a existenței), fomal datorită acestor vigilente agenți narcotici cerebrali, în virtutea cărora încrederea într-un noi primar, un noi originar, un noi izvor al actelor și reacțiilor eului, continuă să proptească schelăria incertă a ideei de sine.

Impresia de nesigurătate a individului provine uneori din experiența comunicății dintre spirite. Știm că există posibilitatea unei înțelegeri asupra duratei, prin instituția obiectivă a convenției calendaristice. De aici și până la a socoti că toți resimțim uniform timpul, nu e decât o nesimțită decalare de niveluri.

Un sistem de semne de mult întipărit în străfundurile subconștientului nostru este și limbajul. Grație faptului că reușim să indicăm aceleași obiecte prin cuvinte prestabilite, ne poate duce să credem că avem despre lucruri aceleași reprezentări, ceeace e complex neadevărat.

Un fapt, o regulă, un principiu, o convenție în virtutea căreia se poate încheia o discuție sau acordarea unui asentiment, sunt luate drept temeieri și probe ale înțelegerii dintre conștiințe.

Uninea pe care comunicăția o operează înăuntrul unei societăți, creează înăuntrul ei iluzia stenică a unei unități depline. În fapt, sistematizarea care stă la baza uniformității, provoacă ea însăși nevoia diferențierii, a „ieșirii din comun”.

Asimiliația identitară e departe de a putea fi produsă prin simplul fapt al comunicării, chiar dacă aceasta duce la colaborare voluntară, în știință, artă sau ideal social. Colaborarea e absolut indispensabilă pentru realizarea unei identități totale de spirit, a unei unități sociale depline. Ea însemnează — pe lângă unifacerea intelectuală a comunicăției, — o unificare volitivă. Un acord al voințelor, o sinergie, un sincronism al efortului, demn de câutat întâi pentru efectele sale practice, al doilea pentru deprinderile morale pe care le formează, infuzând ast-

fel societăților un nou morb al omogenității. Colaborarea cerută de un ideal social, artistic, etic sau științific, se izbește însă adesea de pretenția organizației de a se substitui realității pe care o organizează. Cercând să fie organizarea unui acord al libertăților, dreptul, norma juridică sancționată, statul nu reușește de cele mai multe ori decât să distrugă libertatea spiritelor, prin exigențele sale constrângătoare. Diversitatea spiritelor, mobilitatea neîncetată a circumstanțelor, vor pretinde mereu alte sisteme de acord al voințelor. Altfel de colaborare, adică. Unitatea va avea de suferit din nou. Soluția este „concertul” spiritelor, armonizarea lor simfonică, — despre care convorbem odată într-un articol cu numele: „Structuri polifonice și structuri simfonice”.

Organizația industrială, economică, și juridică, revelează o prevalență legitimă pentru voință. Exacerbarea acesteia în dauna totală a spiritului nu e rară, în cazurile de urgență, când organismul social se simte amenințat. În organizarea „artistică” a indivizilor, un concert al spiritelor e posibil. E vorba doar de acordarea exactă a rolurilor, convenind aptitudinilor fiecăruia. De coincidența funcției cu structura depinde armonia simfonică a societății, concert al indivizilor.

Integrarea funcțională a membrilor — idealul totalitarismelor — este însă zădărnicită de imposibilitatea cunoașterii pre-experimentale a aptitudinilor necesare unei acțiuni. Testele și aparatele psihotehnice n'au izbutit până azi mare lucru în selecția profesională, problema care preocupă atâta actualitatea. Concertul rămâne încă un acord amenințat, dacă nu-și adaugă comuniunea afectivă a sufletelor.

Originalitatea modulului acestuia de unificare socială este faptul că se fundează pe dragoste. Comunicarea intelectuală, colaborarea voințelor, concertul efectelor care întăresc și justifică aceste prim două moduri de înțelegere (în sens major, total, exhaustiv), se completează și se prezicează prin valorile imponderabile ale iubirii.

Tencuială a societății, comuniunea indivizilor înseamnă adoptarea altuia în calitate de altul, opunându-se în modul acesta simpatiei, care se poate echivala cu substituția, cu raportarea la eu.

A accepta alături fără a căuta să-l convertești la valorile proprii, pe un altul, înțeles ca un cosmos unitar, cu originalitatea lui, — a căuta să trăiești în el, drept el, să trăiești valorile sale — nu raportându-le la cele ale tale, ci în calitate lor de extraneitate, de valori ale altuia, — a-l adopta, însușindu-ți durerile și împărțându-i bucuriile, trăindu-i mai exact zis, valoarea, fată ultima treaptă, sau cea dintâi dacă vrei, și cea în care se împlinește final toate celelalte trepte ale înțelegerii omenești.

V. DOBRIAN

„Și dacă ramuri bat în geam...” (Eminescu)

Corespondența Adela Xenopol-Maria Cunțan

de VASILE NETEA

Întâmplarea a făcut ca primele scrisori trimise Mariei Cunțan să nu le mai putem afla, astfel că scrisoarea de mai jos ne introduce în taina raporturilor și a corespondenței dintre cele două scriitoare. Nici una din scrisori nu este datată calendaristic. Ceeace le indică totuși data, este conținutul literar al cărui ecou apare în coloanele Dochiei.

I.
Stimată colegă,
Cu cea mai mare mulțumire am citit, nu sunt decât câteva minute, scrisoarea și poeziile cu care îmi onorezi joia și pentru care îți fac complimentele mele. Pe aici ești foarte simpatizată — cetitorii mă întreabă mereu cine e Cunțanca? Eu încă le împărtășesc curiozitatea care totdeauna naște din admirația ce ai de o ființă, și sunt sigură că n'ai și mai suptăcută decât cititorii — astfel îmi vei trimite fotografiile până când ne va fi dat să ne întâlnim. Te rog insistent să mi-o trimiți — de îndată ce mi-ai fotografia nu voi lipsi a-ți face schimburi.

Cu numărul viitor îți voi trimite și numărul cerut; poate îl voi fi uitat, sau la poșta unde se cam jura revistele, să îți jost praaă și numărul cerut. Poezia trausa e buna, nu ai nici o grije — însă când îmi trimiți originea aiata de draguțe, traducerea o las tot mai pe altă dată (?). Dacă ai ceva proza, asigur că va fi tot atât de bine scrisă cat și poeziile, astfel ca nu voi avea aecat să-ți mulțumesc de o colaborare atât de vreună și geniuă.

Așteptându-ți fotografia eu nu te sicut cu stuma ci te sicut ulice.

Adela Xenopol

Scrisoarea a fost scrisă în toamna anului 1890, după ce Maria Cunțan trimisese poezie Doina înrevor de toar, uauaua poemului G. Coșbuc, (aparuta în nr. 3, iunie 1890), Tabou rustie (nr. 4, Sept. 1890) și mai ales acest grațios Sunet de taince (nr. 6 noiembrie 1890):

Talancele răsună lin
Caci soarele nu lasă,
Iacence rasună lin
Și tuame peste turme vîn
De peste deal, spre casă.

Cunos pe sunet turma ta
Nu-e cea mai draga m'e.
Cunos pe sunet turma ta
Imu sta ce-a bate in ma
In papt... de bucurie.

Stau sprjinită de pridvor
Cu lacrimile în ploape,
Și-ascuț, și-ascuț de pe pridvor,
Talancele sunt la isvor,
Și aproape... mai aproape.

Aș vrea, dar nu mai știu ce-aș
[vrea]
Și nu știu cum îmi vine.
Aș vrea, dar nu mai știu ce-aș
[vrea] —
Să lu o floare în calea ta
Și să mă îei cu tine...

Scrisoarea următoare e scrisă probabil la începutul anului 1897.

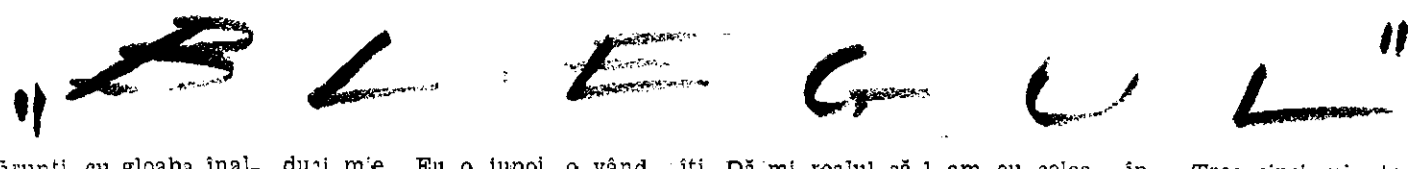
Scumpă Domnișoară,

Cu câtă părere de rău am citit că ai fost bolnavă și că încă tot nu te-ai restabilit. Te rog să nu crezi că ești obligată cu colaborarea fiindcă îți trimis revista — sunt multe persoane care o primesc și chiar d-na Suciua Rudow (?), care încă până acum nu mi-a trimis nimic. Vezi deci că e dreptul meu să-ți mulțumesc pentru amabilitatea și interesul care-l ai ca orice femeie inteligentă pentru unica foaie feminină, pentru care lupăm cât putem împreună (ca) să se prezinte ca: de bine. Te rog mult nu te obosi; îți mulțumesc însă că ai avut grijă. Am încă o mulțumire din frământele-ți poezii, și numai când te vei simți bine de tot vei vedea noștele, vei da-o la rindea cum spu, și când voi citi-o, știind că nu te supără, dacă va fi nevoie, fiindcă sunt mai bătrână în ale scrierii, aproape 15 ani de carieră literară, voi corectea și eu.

Curând o să mă fotografiezi și nu voi lipsi să-ți trimit, așteptând cu cea mai mare plăcere copia măcar — fiindcă originalul e atât de departe. Ești o scriitoare foarte distinctă; pe la noi ești citită cu foarte mare admirație, și vezi cât de mult trebuie să-ți mulțumesc că ești atât de fidelă Dochiei. Când vei putea fără a te obosi scrie-mi câteva rânduri pe o carte poștală cum te mai simți; îți am grijă și te sicut dulce.

Adela Xenopol

o nvelă de ROMEO LAZĂRESCU:

— Un-te duci flăcăule?...
„Flăcău!” era o grașovenă de băiat de vreo 13 ani, urit de mama...

Amândoi mărunți, cu globa înaltă la m.oo, încep să vorbească.
Don Indalencio vorbește... vorbește...
Begu e numai urechi, pe când ochii afișează nouăzeci la sută neîncredere.

Dă-mi realul să-l am eu de colea, în mana. Te pomenești că acoc, în loc să prind eu vulpea, mă prind pe mine ca-nii și mă face a-șchi...
Begu clipește pentru prima dată și fără să spună o vorbă, la globa de capasuru și o pornește la vale.

Trec cinci minute... zece minute... și băutul nu da nici un semn de viață. De odată, din casă, țâșnește o dără de lumină însoțită de un strigăt speriat ce femeie:
— Hoții!... Săriți! hoții!... Pancho!... țî-a furat vulpea... Săriți!...

După o clipă a tăcut și el.
Totul a reintrat în tăcere. Totul a adormit din nou. Numai luna a uitat să se ducă la culcare și-l luștește somnamburii razele, în lama de culți a lui Indalencio, care e ocupat, nevoile mare, să-și jupoale pradă.

— LUTUL —

(Urmare din pag. 3-a)

— Ea îl ascultă fără cuvânt de împotrivire și ieși să aducă un braț de vreascuri din sopron. Se luă și el după ea, dară se duse tot la zid. Îl găsi prăbușit în două locuri și înclinat, gata, gata să cadă.

— Unde ne ducem? — îl întreabă copila.
— Fugim, puil mei, vine lutul.
Ileana, care tocmai se pregătise să aprindă focul, începu să plângă.
— Lăsați plânsul, — îi zise, — vezi de scoapă ce crezi că-ți poate fi mai de folos.

Cuvânt de onoare

de CAROL ANTON APOSTOLESCU

— Când? Singur Dumnezeu poate ști când vom sfârși cu viața asta de căme. De luni de zile aceleași necazuri, aceeași suferință, aceeași speranță, care ne amăgește sufletul: victorie... pace... Am ajuns să nu mă mai gândesc la ce va fi mâine, să nu mai sper nimic.

— Așa e tineretea, dragă Mihai, zise cu vădită melancolie Costin Maican: plină de visuri. Răsboiul e pentru ea pasiunea supremă, terenul nebuneșilor desăvurați de eroism; e chiar sensul vieții ei.

locul drumului, cu ochii albaștri, semeață ca o Walkyrie din „Rheingold” și imaginea ei croștea nă-nic întrânsul și-l înfiora de o multitudine neașteptată și salvă, dar pe măsură ce se cufunda mai deplin în visuri, ochii ei, mari și aprinși de patimă, îl străduceau cu o intensitate rară și garfulum păru-lui blond îi înțeca sufletul cu o aromă puternică și-l făcea să uite orice conveniență și orice discreție și să-și mărturisescă exaltata pasiune.

(Urmare în pag. 6-a)

WITRINA EUROPEI

Note germane

OTTO GMELIN
Există nume și opere cu care te
intânești odată și nu le mai uiți.
Ele fi se imprimă în conștiință,

Se prea poate ca toți marii
indragostii ai preciziei absolute
să fie și mari aventurieri.
Se poate că Gmelin suferă de
o anumită dispoziție sau indis-

drumul destinului. In cartea lui
Gmelin, Frideric al II-lea apare
drept cel mai mare si mai puternic
monarh de origine germană.
Cu aceeași forță creatoare, dar
într'un ritm fascinant, este des-

neți de observare psihologică și
admirabile tesuturi de limbă, își
poate da seama că Gmelin se gă-
sește la începutul unui drum ce
i-ar fi hărăzit multe opere de a-

Note italiene

„LINGUE STRANIERE E UMA-
NESIMO NUOVO“
E unul dintre rarii coloristi
italieni. In pânzele lui: băciuri
cu multimi pestre de țargoveți

Prin noua sa carte— Fuga—Alba
de Cespedes rămâne tot in dome-
niul povestirii, cu care ne obși-
nuim in romanul său „Nessuno

prine în cele paisprezece povești.
Dar nu fragmente de viață reală,
cu localizări, ci produse ale
unei izolări spirituale, unde totu-

O CARTE DE CITIRE

pe care s'o poată deschide orice
intelectual adult, dela cel mai
modest și până la cel mai pre-

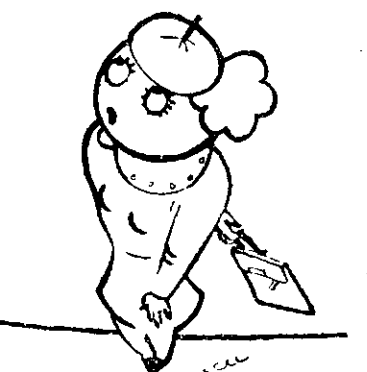
Se înțeleg astfel fenomene
care ne interesează numai pe noi;
formarea spirituală a unui scriitor
prin influența exercitată a-

ALBA DE CESPEDES
Fuga. Mondadori, Milano, 1940.
Prin noua sa carte— Fuga—Alba
de Cespedes rămâne tot in dome-

Fiecare povestire are un adănc
sens al moralității și e impregna-
tă de o tinoasă particulară, sedu-

Confidențele domnișoarei
Boanța

de ADRIANA NICOARA

dragostea-mi nefericită, in timp
ce Vicky mi zâmbea maternel.
In definiție, ce-i pasă ei, care
este în fond c fericită?

Plin de tinerească aventură și
tinereșcă klan și cartea „Jugend
stürmt Kremzin“ (1935), carte a
tinerețului german actual care

„Deutscher Geist“ este o carte
de citire scrisă pe măsura unui
popor conștient de potențele și

PIEMONTE
e reprezentat in pictura con-
temporana italiana prin doua
nume care contaza mult in

ORIZONTURI
Menirea profesorului secundar,
depașind cu mult cadrul noțiunii
de simbriasă cumințe și resemnat

ORIZONTURI
Menirea profesorului secundar,
depașind cu mult cadrul noțiunii
de simbriasă cumințe și resemnat

Cu toate rugăciunile înalte
de viitoare moderniste dintr'a
șasea, doamna de Latină, zăsa
„Mama lui Ciclop“ s'a însăna-

Despre profunzimea german, Gmelin
nu este neinducum șovinist, in
ale sale „Italienfahrten“ despre

publică, in revista „Die neue
Rundschau“ (Januar 1941, p. 40-
52), un articol de amintiri și

TRAIAN CHELARU
Mă se pare Menip, că sensul a-
venturii insuși, care este cunoaș-
terea omului de către om, grație

Mi-e cu neputință să nu mă
induoșez, Menalc, fiindcă față
ce potrivește ciudată: acum doi ani
la timpul acesta, porneam și eu

zilele“. „Nimic despre Japonia“
și romanul „Sunt soldat și căla-
ret“. de Neagu Rădulescu apare
in vitrinele librăriei cu încă o

Am făcut și mai mult pe le-
șinată, deși tare așa și auvut chei
la se șvari cu ceva contendent
in cap.
Pasămite, dumenilor discutau
politică.
Urechiile mele au fost însă re-
pede scutite de aceste „pari-
mentări diplomatice“ prin apu-
rirea a-drei Frankenstejn, peda-

Când vei citi aceste rânduri înv-
nimum de aventură, adică întro-
vire pe a monotoniei ritmului de
viață obișnuit. Dar sensul ad-
vărât al aventurii acesteia nu

înțelegerea acestei „aventură“,
ce se înțelege prin „aventură“,
mai ales de când avusesem pri-
lejul să cunosc și cântiva așa zisi
aventurieri. Pentru toți aceștia,

acestui fel de a fi tinde să dev-
vină predicție staționară dacă
nu chiar supremă vocație, eram
tot mai nedumerit despre ceea
ce se înțelege prin „aventură“,

MENALC
Omul din cafenea care imi gă-
sise biblioteca, care răsina la
nevinovăția surorii; celui ce-i pri-
mise cu cinstă in casa lui, era
după cum fără îndoaială vei fi

MENIP
Deunăzi profesunea mi-a im-
biașat plicelui să fiu de față la
o oarecare proces dintr'acelea in
care statul trage la răspundere pe

COLOCII ÎN
ACTUALITATE
Advertisement with graphic elements.

Cuvânt de onoare

(Urmare din pag. 4-a)

acestei nepotriviri de vârstă și de caracter; prietenia lui Costin Maican răsărise într'un moment foarte oportun...

— Inainte de toate e necesar să-mi dai cuvântul tău de onoare că nu mă vei face de rușine. Măine seară ne înapoiem pe poziție. Sergentul Costin Maican își simți sufletul plin de un ciocot...

— Ai cuvântul meu de onoare, Mihai, că va fi așa cum spui, orice se va întâmpla.

— Bine că ai venit, Costin, spuse Gaby, sărindu-i de gât, de cum intrase de-a mea și i-a dat în carți. Ce crezi că i-a spus? Ca ai să vii neapărat zice așa...

— Ba a fost foarte adevărat. Am crezut că moare, dar a dat Dumnezeu și s-a revenit. Acum e în convalescență. Revederea dintre mamă și fiu a fost duioasă...

— Rodica? făcu Gaby, cu dispreț. Nu merita să te mai ocupi de ea. În ultima vreme s'a înhățat cu un oțăr de administrație. Nu-i mai e rușine nici de barbat, nici de lume...

— Rostul ar avea să-ți reamintesc că ai unghiile necurățate, că nu ți-ai dat cu vax pe cisme de o săptămână, sau că n'ar fi stricat să-ți aranjezi părul măcar acum...

— Stă la o masă cu un băiat, îl vede pe Mihai Tătaran și se gândea să-l întrebare dacă nu și-a mai vădit și el un pic de bătaie...

— Stă la o masă cu un băiat, îl vede pe Mihai Tătaran și se gândea să-l întrebare dacă nu și-a mai vădit și el un pic de bătaie...

— Știi foarte bine cât țin la tine, Costin. De ce mă faci să sufăr atât? Când nu știam, credeam că un nebun în dragostea ta...

— Știi foarte bine cât țin la tine, Costin. De ce mă faci să sufăr atât? Când nu știam, credeam că un nebun în dragostea ta...

— Nu sunt de părere că există și femeii inteligente. Par numai să fie, dar în fond toate sunt închipiri. Nu e tot una să fii Napoleon și să joci rolul lui...

— Pleci? întrebă Rodica, care tocmai intrase, pe neașteptate. Vreau să vorbesc neapărat cu tine. Costin întoarse capul și se uclă la ea, fără să zică ceva...

— Văzu că se aprinde la față, ca și cum o emoție vie i-ar fi umplut pieptul și își dădu numaidecât seama că o jenie cu vorbele sale...

— Dacă te simți oboșit, vino mâine. Eu nu mă supăr, conținea ea. Măine? exclamă Costin, cu ironie și amarăciune. Măine cine știe ce-o mai fi...

— Văzu buzele tremurând și își dădu seama cum, din adâncul ochilor, se ridică la lumină o rază de adâncă desnaștere; lacrimile izbucniră năvalnic și-i curgeau în șiroaie pe obraz...

— Costin Maican era înțelesător. Nu-l mai interesa că i-oștie și purtarea ei erau inexplicabile și nici nu avu vreun regret gândind că ar fi greșit, imbrățișând cu prea multa pătuța o idee pe care nu o confirmase nicicând...

— Costin Maican era înțelesător. Nu-l mai interesa că i-oștie și purtarea ei erau inexplicabile și nici nu avu vreun regret gândind că ar fi greșit, imbrățișând cu prea multa pătuța o idee pe care nu o confirmase nicicând...

— Costin Maican era înțelesător. Nu-l mai interesa că i-oștie și purtarea ei erau inexplicabile și nici nu avu vreun regret gândind că ar fi greșit, imbrățișând cu prea multa pătuța o idee pe care nu o confirmase nicicând...

— Costin Maican era înțelesător. Nu-l mai interesa că i-oștie și purtarea ei erau inexplicabile și nici nu avu vreun regret gândind că ar fi greșit, imbrățișând cu prea multa pătuța o idee pe care nu o confirmase nicicând...

— Costin Maican era înțelesător. Nu-l mai interesa că i-oștie și purtarea ei erau inexplicabile și nici nu avu vreun regret gândind că ar fi greșit, imbrățișând cu prea multa pătuța o idee pe care nu o confirmase nicicând...

— Costin Maican era înțelesător. Nu-l mai interesa că i-oștie și purtarea ei erau inexplicabile și nici nu avu vreun regret gândind că ar fi greșit, imbrățișând cu prea multa pătuța o idee pe care nu o confirmase nicicând...

— Costin Maican era înțelesător. Nu-l mai interesa că i-oștie și purtarea ei erau inexplicabile și nici nu avu vreun regret gândind că ar fi greșit, imbrățișând cu prea multa pătuța o idee pe care nu o confirmase nicicând...

— Costin Maican era înțelesător. Nu-l mai interesa că i-oștie și purtarea ei erau inexplicabile și nici nu avu vreun regret gândind că ar fi greșit, imbrățișând cu prea multa pătuța o idee pe care nu o confirmase nicicând...

— Costin Maican era înțelesător. Nu-l mai interesa că i-oștie și purtarea ei erau inexplicabile și nici nu avu vreun regret gândind că ar fi greșit, imbrățișând cu prea multa pătuța o idee pe care nu o confirmase nicicând...

— Costin Maican era înțelesător. Nu-l mai interesa că i-oștie și purtarea ei erau inexplicabile și nici nu avu vreun regret gândind că ar fi greșit, imbrățișând cu prea multa pătuța o idee pe care nu o confirmase nicicând...

— Costin Maican era înțelesător. Nu-l mai interesa că i-oștie și purtarea ei erau inexplicabile și nici nu avu vreun regret gândind că ar fi greșit, imbrățișând cu prea multa pătuța o idee pe care nu o confirmase nicicând...

— Costin Maican era înțelesător. Nu-l mai interesa că i-oștie și purtarea ei erau inexplicabile și nici nu avu vreun regret gândind că ar fi greșit, imbrățișând cu prea multa pătuța o idee pe care nu o confirmase nicicând...

— Costin Maican era înțelesător. Nu-l mai interesa că i-oștie și purtarea ei erau inexplicabile și nici nu avu vreun regret gândind că ar fi greșit, imbrățișând cu prea multa pătuța o idee pe care nu o confirmase nicicând...

— Costin Maican era înțelesător. Nu-l mai interesa că i-oștie și purtarea ei erau inexplicabile și nici nu avu vreun regret gândind că ar fi greșit, imbrățișând cu prea multa pătuța o idee pe care nu o confirmase nicicând...

— Costin Maican era înțelesător. Nu-l mai interesa că i-oștie și purtarea ei erau inexplicabile și nici nu avu vreun regret gândind că ar fi greșit, imbrățișând cu prea multa pătuța o idee pe care nu o confirmase nicicând...

— Costin Maican era înțelesător. Nu-l mai interesa că i-oștie și purtarea ei erau inexplicabile și nici nu avu vreun regret gândind că ar fi greșit, imbrățișând cu prea multa pătuța o idee pe care nu o confirmase nicicând...

Inainte de toate e necesar să-mi dai cuvântul tău de onoare că nu mă vei face de rușine. Măine seară ne înapoiem pe poziție. Sergentul Costin Maican își simți sufletul plin de un ciocot pe care nu-l putea defini și ochii i se umplură de lacrimi.

— Ai cuvântul meu de onoare, Mihai, că va fi așa cum spui, orice se va întâmpla. Bine că ai venit, Costin, spuse Gaby, sărindu-i de gât, de cum intrase de-a mea și i-a dat în carți. Ce crezi că i-a spus? Ca ai să vii neapărat zice așa... Revederea dintre mamă și fiu a fost duioasă, ca întotdeauna. S'a culbarit, ca un copil, în brațele ei, sleite de suferință și a plâns acolo cu lacrimi fierbinți, gândindu-se nu atât la mulțumirea pe care o trăia, ci la întreg trecutul semănat cu blândetea și duioșia ei...

— Rodica? făcu Gaby, cu dispreț. Nu merita să te mai ocupi de ea. În ultima vreme s'a înhățat cu un oțăr de administrație. Nu-i mai e rușine nici de barbat, nici de lume. Il cuprinsese o amețeață străvănuț, cașicum i-l ar fi pălit cineva în creștetul capului. Iși simțea cugetul și sufletul plin de un deșert fără hotăr și nima împietrită, iar prin cap îi văduia cuvintele lui Gaby. Imbracă manta în grabă și fugi, într'un suflet, s'o întănească pe Rodica...

— Știi foarte bine cât țin la tine, Costin. De ce mă faci să sufăr atât? Când nu știam, credeam că un nebun în dragostea ta. Costin se sens ar mai avea să ne mintim unul pe altul? Toată lumea nu vorbește decât de tine și de aventurile tale galante. Aș vrea poate să-mi infund urechile și să-mi fac mai departe duzii că te prăpădești de dorul meu? Am și eu un orgoliu și nu e demn să-mi bat joc de el. Ii văzu buzele tremurând și își dădu seama cum, din adâncul ochilor, se ridică la lumină o rază de adâncă desnaștere; lacrimile izbucniră năvalnic și-i curgeau în șiroaie pe obraz...

— Nu sunt de părere că există și femeii inteligente. Par numai să fie, dar în fond toate sunt închipiri. Nu e tot una să fii Napoleon și să joci rolul lui. Gaby îl amenință cu degetul și plecă să danseze. Costin se gândi că ar fi bine să se întoarcă acasă, căci nu-i făcea nicio plăcere să mai stea și treacă în birou, unde-și lăsase paltonul, să se îmbrace. Pleci? întrebă Rodica, care tocmai intrase, pe neașteptate. Vreau să vorbesc neapărat cu tine. Costin întoarse capul și se uclă la ea, fără să zică ceva...

— Văzu că se aprinde la față, ca și cum o emoție vie i-ar fi umplut pieptul și își dădu numaidecât seama că o jenie cu vorbele sale, dar nu făcu nimic care ar fi putut să arate că regretă atitudinea avută. Ba dimpotrivă, adăogă ea, cu glasul stins. Mă gândeam adineauri că ar fi bine să vii mâine la mine, să știi de vorbă, căci nu știu cum ți-aș fi explicat, de față cu alăta lume, purtarea nesocotită pe care am avut-o astăzi. N'am înțeles nici până acum la ce ai făcut aluzie și eu eram într'o stare de nervi nebună, așa că imi închipui că te-a durut ce ți-am trântănit. Costin o iscodi cu o privire grăbită și clătina din cap. Dacă te simți oboșit, vino mâine. Eu nu mă supăr, conținea ea. Măine? exclamă Costin, cu ironie și amarăciune. Măine cine știe ce-o mai fi... Costin Maican era înțelesător. Nu-l mai interesa că i-oștie și purtarea ei erau inexplicabile și nici nu avu vreun regret gândind că ar fi greșit, imbrățișând cu prea multa pătuța o idee pe care nu o confirmase nicicând...

— Costin Maican era înțelesător. Nu-l mai interesa că i-oștie și purtarea ei erau inexplicabile și nici nu avu vreun regret gândind că ar fi greșit, imbrățișând cu prea multa pătuța o idee pe care nu o confirmase nicicând... Costin Maican era înțelesător. Nu-l mai interesa că i-oștie și purtarea ei erau inexplicabile și nici nu avu vreun regret gândind că ar fi greșit, imbrățișând cu prea multa pătuța o idee pe care nu o confirmase nicicând... Costin Maican era înțelesător. Nu-l mai interesa că i-oștie și purtarea ei erau inexplicabile și nici nu avu vreun regret gândind că ar fi greșit, imbrățișând cu prea multa pătuța o idee pe care nu o confirmase nicicând...

— Costin Maican era înțelesător. Nu-l mai interesa că i-oștie și purtarea ei erau inexplicabile și nici nu avu vreun regret gândind că ar fi greșit, imbrățișând cu prea multa pătuța o idee pe care nu o confirmase nicicând... Costin Maican era înțelesător. Nu-l mai interesa că i-oștie și purtarea ei erau inexplicabile și nici nu avu vreun regret gândind că ar fi greșit, imbrățișând cu prea multa pătuța o idee pe care nu o confirmase nicicând... Costin Maican era înțelesător. Nu-l mai interesa că i-oștie și purtarea ei erau inexplicabile și nici nu avu vreun regret gândind că ar fi greșit, imbrățișând cu prea multa pătuța o idee pe care nu o confirmase nicicând...

— Costin Maican era înțelesător. Nu-l mai interesa că i-oștie și purtarea ei erau inexplicabile și nici nu avu vreun regret gândind că ar fi greșit, imbrățișând cu prea multa pătuța o idee pe care nu o confirmase nicicând... Costin Maican era înțelesător. Nu-l mai interesa că i-oștie și purtarea ei erau inexplicabile și nici nu avu vreun regret gândind că ar fi greșit, imbrățișând cu prea multa pătuța o idee pe care nu o confirmase nicicând... Costin Maican era înțelesător. Nu-l mai interesa că i-oștie și purtarea ei erau inexplicabile și nici nu avu vreun regret gândind că ar fi greșit, imbrățișând cu prea multa pătuța o idee pe care nu o confirmase nicicând...

sinceră, că nu-și calculase sentimentele și felul de a fi, că era așa cum o plămărise imaginația sa și că se simțea fericită. Iși făcea impresia că pentru nimic în lume n'ar putea fi capabilă să facă rău, să dea suferință, prin purtarea ei. Dar, pentru rana care se deschisese în sufletul lui Costin Maican, conșternarea și pocițnă ei erau numai un paleativ, un anesteziu, de care nu-și lega speranțele. Înțese însă că niciodată nu va avea țaria și voința să-i mărturisească, deschis și cinic, esența și con-versiunea sentimentelor sale, nu atât pentru că s'ar fi gândit să nu o umilească, dar ca un respect pentru ce fusese între ei și pentru dragostea, care mai pălpăia, cât de cât, în el. Rodica era vinovată și cugetul lui nu se mai indoia acum nicio clipă de acest lucru, dar orice s'ar fi spus, Rodica era o femeie superbă, o frumusețe misterioasă, căreia, dacă sufletul te oprește să te dăruiești, se opun simțurile. Simțea că de acum înainte, dragostea, care-l arunca în brațele ei, nu mai putea să fie decât o dragoste sensuaală, o atracție a simțurilor numai, că raporturile dintre ei vor fi convenționale și mincinoși. Va fi viața așa cum o presimțise, dar refuzase să creadă în ea, ca în ceva nelalocul ei. Închise ochii să vizeze în taină: „Iubirea e cea mai frumoasă și mai scumpă lucră din viața omului”. Așa gândise altădată, dar acum i se păru că e un dram de demență în gândul acesta și că după ce a trecut prin viață, numai un cretin ar putea să mai judece astfel. Rectifică mental: „Iubirea este un continuum joc cu focul; dacă nu bagi de seamă, îți frigi mâinile, sau arzi ca o torță. Chestiune de împejurară!”

Când se treziră din vruja ce-i ademenise, ea îl mângăie încet pe frunte, ca și cum s'ar fi temut să nu risipească visul care-i învăluise într'o fericire fără seamăn. Costin îi luă mâna în pumnul său și rămase nemiscat, cu obrazul lângă obrazul ei, cu mintea împrăștiată aiurea. Și în fulgura gândurilor, îl săgetă, ca un trăsnet, adânc și fără veste, amintirea lui Mihai Tătaran. Imaginea se desena limpede și contururile aveau un relief aspru, mușcător; mâna prietenească, pe care i-o întinsese Mihai Tătaran. Cuvintele i se săpau în inimă și durerea îl rodea cu dinți de oțel. „Pe cuvânt de onoare”. Așa îi promisese. Dar alături de coșmarul care se deslănțuisse în el, lăcăra, însușant și perfid, lumina amăgitoare a dragostei, care încă nu se sculurase deplin. Viziunile se suprapuneau, se amestecau intim, se îmbracă-tăteau — ca într'o fagocitare — și în vârtejul deșantat de sentimente, Costin Maican se munea să se sustragă, să-și recapețe voința și slăpănirea de sine, care l-ar fi salvat. Se simțea fără nicio vlagă, ca și cum orice putere i s'ar fi scurs din vine și trupul tot îi era sleit, ca după un efort supraomnesc, ca altădată — când se deștepta după o noaptea albă. Bău un pahar de rom să se desmortească și își aprinse o țigare. Imaginea lui Mihai Tătaran se risipise, dar acum începu să se gândească la camarazi, la grilele care-l preocupau înaintea oricărei plecări. I se păru straniu să nu aibă aceleași preocupări, pe care le aveau și ei, să nu fie în mijlocul lor ca întotdeauna, supraveghind și îndrumând și avu impresia vagă a unei desrădăcinări, o senzație de gol și intris-tare, ca și cum nu ei fusese acel care plecase, ci ei s'ar

fi lipsit de el și l-ar fi îndepărtat, ca pe un lucru de prisos, ca pe ceva a cărui prezență te incomodează și-ți crează neplăceri. Pentru prima dată își dădu seama că de adânc îi intrase în sânge viața, pe care o împărțea de atâtea luni, cu frățesea dragă și înțese că nu mai era unul dintre oamenii pe care întâlneau în strănșese laolalta, că între ei se țesuse o nevăzută legătură misterioasă, că ritmul inimii lor era sincron, că devenise o simăă celuiă a unei entități morale de nedescisut. Nesocotirea cuvântului de onoare nu-i mai apărea ca o profanare a nețărâmurii încrederi pe care Mihai Tătaran i-o arătase. În sufletul său, vinovăția i se multiplică de nenumărate ori și reprobase gestului nesocotit era cu atât mai aspră și mai chinătoare. Descos-cerarea cu care l-ar fi tratat Mihai Tătaran n'ar fi însemnat nimic pe lângă disprețul camarazilor. Oamenii simpli știu uneori să judece cu mult bun simț și (dupăce și-au făcut părerea) nico potere din lume nu mai poate să-i urnească din convingerea lor. Iși aminti o scenă ai doma și răsunetul pe care o trezise atunci în el, il în-fioră adânc. — Canalia! A fugit ca un laș!).

Se desfăcu din brațele calde și parfumate, care-l în-lănțuiseră frenetic, ca trezit din coșmar. Gesturile ei moi, de curtezanță, limpezime de cristal a glasului, care în-gâna cea mai subtilă melodie, dragostea ei toată, ne-mărginită, erau departe, la mii de kilometri. În minte i se desenasă o balanță, cu talere înegale, monstruoase și care îi lăsau impresia că fug unu de altul, ca poli de sens opus ai unor magneți. Un taler mic și distant, pe care cineva imprimase, cu litere șterse și neșigure, un cuvânt: dragoste, dar în spatele căruia părea să se deslușească: înrângere și un al doilea taler, enorm, masiv, pe care strălucea, în caracter groase, distincte, gravate în granit, alt cuvânt: onoare; iar umbrele, pe care le aruncau literele, se combinau bizar și totuși natu-ral și-i subliniau semnificația: caracter, demnitate, voință. Nu mai avu nicio îndoială. Drumul era neted, ca în palmă și forțele cu care începea călătoria, virile și împrăspătate cu un enorm val de încredere în sine. — Iartă-mă dacă te-am făcut să suferi, îi spuse Rodica, în pragul ușii, printre sărutări.

— Ca să te iert, ar trebui să am ce să iert și în cazul asta nu ți-aș fi trecut nimic cu vederea, răspuse el, descătușându-se din lanțul de foc al brațelor. Pe drum, se gândi că Rodica nu va înțelega niciodată exact tălcul vorbelor, pe care i le spusese la despărțire și fu oarecum mulțumit de cum procedase. Oamenii tre-busc lăsați cu virurile lor, căci și de nu le vor realiza vreedată, nutreșe speranța. Și atâtea vreme cât mai au speranță, se pot socoti fericți. A doua zi, sublocotenentul Mihai Tătaran își dădu seama că avea în față un om nou. Un om căruia viața îi deschisese capul. Și fără să-l fi iscodit, ca altădată, fără să fi făcut cea mai neînsemnată aluzie, îl auzi mărturisind cu convingere: — Ai avut dreptate, Mihai. Dragostea nu lămurește niciodată nimic. Iți incendiază sufletul, arde cu flăcări fantastice și în urmă nu lasă decât cenușa melanco-liei, în care stai să scurmi neîncetat, ca să-ți amintesci trecutul; un trecut eferescenț, care-și cerne tristețea de acid peste bietele noastre iluzii, ca o doină jalea ne-mărginită. Mihai Tătaran desenna pe hărtie o linie frântă în zig-zag, ca și cum cele ce-i spunea Costin nu-l preocupau într'un nimic. Dar, după câteva clipe de tăcere, zise calm și sfătos: — Fii liniștit, Costin. În curând, n'ai să-ți mai amîn-tești de toate astea decât ca de un vis. Nu este nimic pe lume, decât numai Dumnezeu, care să nu fie dat uitării.